

EXKLUSIVA EKAR

Ekhage. Solberga naturreservat.

Redan i Östgötalagen från 1200-talet särbehandlas eken. På byns gemensamma mark fick varje bonde fritt hugga allt utom hassel och ek. Anledningen var ekens ollon som var ett värdefullt och omtyckt foder till svinen. På 1500-talet bestämde staten att alla ekar tillhörde kronan och att all olovlig huggning skulle straffas med dryga böter. Kronans intresse för eken kom av dess hårda virke som flottan skulle ha att bygga skepp med. Adeln fick däremot fritt bestämma över sina ekar, men lät ändå bli att hugga dem eftersom ett stort ekbestånd blev en statussymbol. Idag finns fortfarande de största bestånden av gamla ekar på historiska storgårdar och herrgårdar.

Under 1800-talet släppte staten successivt makten över ekarna, vilket ledde till att många ekar höggs ner. Men 1984 grep återigen staten in till ekarnas försvar med en ny lag som innebar att ädellövskog som avverkas måste återplanteras med ädellöv igen. Anledningen var denna gång ekarnas höga biologiska värde.

Inget annat av våra trädslag har så många djur och växter knutet till sig som eken, över 1000 arter av bland annat insekter, svampar och lavar. En del är helt beroende av eken. En ek kan bli mycket gammal, upp till 1000 år! Även flera hundra år efter att eken har dött myllrar den av liv. När eken åldras börjar den sakta förmultna inifrån. Det är framför allt svampar som angriper ekträet och gör att eken blir ihålig. Träet bryts ned till ett chokladbrunt pulver som kallas mulm.

De ihåliga träden är populära bohål för till exempel fladdermöss och ugglor. Mulmen är ett mysigt tillhåll för många insekter, framförallt skalbaggar. Barken, veden, bladen, ekollonen - alla ekens delar är intressanta för olika typer av organismer. Tickor, lavar, skalbaggar, fjärilar, steklar, spindlar, skinnbaggar, fåglar och gnagare är bara några av de organismgrupper som lever i ekar, och många av dem är sällsynta och hotade.

Ekarna dör av beskuggningen när ekhagarna växer igen.

En förutsättning för att eken ska bli gammal och för att den ska bli attraktiv för många andra arter är att den får stå ljust och öppet. De atrikaste gamla ekarna finner man i betade ekhagar där ekarna står glest, eller i ljusa och näringsrika lövskogar och lundar.

*En gammal och grov ek.
Bo, Västra Harg*